

## Devlet müesseseleriyle Türklar veya Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle memlekette yapılan mümasilleri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair olan 3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında kanun lâiyhası ve İktisad, Gümrük ve inhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/897)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayn : 6/3811

28 - X - 1937

### Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında İktisad vekilliğine hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 15 - X - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mucibesile birlikte sunulmuştur.

Başvekil vekili

C. Bayar

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun projesi esbabı mucibe lâiyhası

Son seneler zarfında bütün dünya denizeiliğinde motöre karşı şayanı dikkat bir temayülün mevcudiyeti ve kömürü olmayan memleketler için bu vaziyet tabii bir netice olarak kabul edilse bile, kömüre sahip memleketlerinde bu temayülden kendilerini kurtaramıyarak gün geçtikçe motöre doğru gittikleri görülmektedir.

Nitekim asrımızın en müterakki denizcilerinden ve aynı zamanda kömür istihsal eden memleketler sırasında mühim birer mevki alan Amerika, İngiltere, Almanya, Fransa, Sovyetler Birliği, Japonya bu cümledendir.

Amerikanın mevcut gemilerinin son seneler zarfında % 14 ü, İngilterenin % 12,5 u, Almanyanın % 42,5 u, Fransanın % 13,5 u, Sovyetler Birliğinin % 25 i, Jaonyanın % 49 u motörlü olmuştur.

Bu mukayeseyi bütün dünya tonajına teşmil etmek lâzımgelirse o/ 660 042 gros tonilâtonun 15 434 115 ini yani yüzde yirmi dokuzunu motörlü gemiler teşkil etmektedir.

Motörlü gemilerin işletme cihazının bünyede kapladığı yerin küçüklüğü hasebile hacimden, istihlak maddesinin kömüre nazaran bazı yerlerde daha ucuz olması ve sureti umumiyede az adam kullanılması ve çok masraflı olan kazan tamiratına ihtiyaç bulunmaması gibi sebebler yüzünden de işletme masraflarından mühim nisbette tasarruf elde edilmekte olması ve binnetice hem nakliye ücretlerinin ve hem de taşınan maddenin maliyet fiatinin ucuzaletilabilmesi gibi ekonomik sebebler bu temayülde mühim rol oynamaktadır.

Dünyanın motöre karşı olan bu temayülü karşısında bizim de bu hedef üzerinde yürümecliğimiziz ve gerek kara ve gerekse denizde motör tekniğini inkişaf ettirerek bunları sevk ve idare edebilecek elemanları yetiştirmek zarureti vardır.

Binaenaleyh bizim de dünyanın bu temayülüne uymak suretile filomuz arasına aynı zamanda motörlü unsurların iltihak edebilmesini temin ve teşvik maksadile 3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren işbu kanun lâyihası tanzim edilmiş bulunmaktadır.

### İktisad encümeni mazbatası

T. B. M. M.

İktisad Encümeni

Esas No. 1/897

Karar No. 6

17 - XI - 1937

#### Yüksek Reisliğe

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair İktisad vekilligince hazırlanıp İcra Vekilleri heyetinin 15 - X - 1937 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan ve encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası İktisad vekilinin huzurile müzakere edildi.

Gerek esbabı mucibesinde yazılan ve gerekse şifahen verilen izahata göre işbu kanun lâyihasını esas itibarile kabul eden encümenimiz tatbikatı kolaylaştırmak noktasından birinci maddede bazı tadilat yaparak diğer maddeleri aynen kabul etmiştir.

Havalesi mucibince Gümrük ve inhisarlar encümenine tevdi kılındı.

İktisad En. Reisi	M. M.	Kâtib
İzmir	Giresun	Niğde
R. Köken		Dr. R. F. Talay
Afyon K.	Aydın	Ankara
Berç Türker	N. Topcoğlu	A. Ulus
Samsun	Seyhan	Konya
Ali Tunalı	Esmâ Nayman	H. Dikmen
Kocaeli	İzmir	Gazi Anteb
İ. Dıblan	Benal Arıman	B. Kaleli

### Gümrük ve inhisarlar encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Gümrük ve İn. encümeni

Esas No. 1/897

Karar No. 3

30 - XI - 1937

#### Yüksek Reisliğe

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında İktisad vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince kabul edilen ve Başvekâletin 26 - X - 1937 tarih ve 6/3811 numaralı tezkeresile Büyük Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize havale edilmekle Gümrük ve İnhisarlar vekâleti ve İktisad vekâleti mümessilleri hazır buldukları halde müzakere edildi.

Hükümetçe yapılan teklif 3044 numaralı kanunun birinci maddesindeki buharla müteharrik gemiler hakkındaki hükmün motörlü vesaiti bahriyeye de teşmili mahiyetinde görülmüştür. İkti-

sad encümeni gerek buharla ve gerek motörle müteharrik gemilerin yedek malzemelerile beraber diğer teçhizat ve makine aksamının da kırıldıkça ve eskidikçe muafin getirilebilmesi hususunda Hükümetin teklifini tevsiyan ve tadilen kabul etmiştir.

Keyfiyetin encümenince müzakeresinde her iki vekâlet mümessilleri İktisad encümeninin tadilen kabul ettiği şekle mütabakat ettiklerini beyan etmeleri üzerine encümenimiz dahi İktisad encümeninin tadili şeklinde maddeyi kabul etmiştir.

Havalesi veçhile Maliye encümenine verilmek

üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.  
Güm. ve İn. E. Reisi N.  
M. M.  
İstanbul  
S. Uraz

M. M.  
İstanbul  
S. Uraz

Kocaeli  
Ali Dikmen  
Muğla  
Dr. H. A. Ercan

Konya  
Bediz  
Seyhan  
İ. Mete

Mardin  
A. Şatana  
Sinob  
H. Orucoğlu

Kâtib  
Balıkesir  
S. Gökçül

Aydın  
N. Göktepe

Eskişehir  
Özdamar

Trabzon  
D. Eyiboğlu

Yozgad  
Ekrem Pekel

### Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.  
Maliye encümeni  
Esas No. 1/897  
Karar No. 11

5 - I - 1938

### Yüksek Reisliğe

3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında Başvekâletin 26 teşrinievvel 1937 tarihli ve 6/3811 sayılı tezkeresile Büyük Meclise gönderilip encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ile Hükûmetin esbabı mucibesi ve İktisad encümeni mazbatası, İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinden gönderilen mümessiller hazır olduğu halde, okundu ve müzakere edildi.

İktisad encümenince tadilen tanzim edilen kanun lâyihası encümenimizce de muvafık görülerek esas itibarile kabul edilmiştir.

Yalnız encümenimiz birinci maddede zikredilen (Türkler) tâbirinin tatbikatta cenebi Türklere

de teşmiline mahal bırakmamak için bunu (Türk vatandaşları) tarzında tadil etmiştir.

Bütçe encümenine verilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Maliye E. Reisi  
Bayazıt  
I. Tav  
İstanbul  
Y. Yazıcı  
İçel  
E. İnankur  
Diyarbakır  
H. Öviz

M. M.  
Çankırı  
M. Önsay  
Mardin  
O. Dinçer  
İzmir  
K. Dursun

Kâtib  
Yozgad  
E. Draman  
Gümüşane  
A. Ş. Öndersev  
Van  
I. Arvas

### Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.  
Bütçe encümeni  
Mazbata No. 72  
Esas No. 1/897

9 - III - 1938

### Yüksek Reisliğe

3044 sayılı kanunun bazı hükümlerinin değiştirilmesine dair olub Başvekâletin 28 - X - 1937 tarih ve 6/3811 sayılı tezkeresile Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası İktisad, Gümrük ve inhisarlar ve Maliye encümenleri mazbatalarile birlikte encümenimize verilmiş olmakla Maliye

vekili Fuad Ağralı ve İktisad, Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinden gönderilen memurlar hazır oldukları halde okundu ve konuşuldu :

Lâyiha, Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan buharlı gemilerle Türkiyede

bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade edilerek yapılacak buharlı gemiler için getirilecek olan ve Türkiyede tedariki kabil bulunmayan parçaların 1940 tarihine kadar gümrük resminden istisnası hakkındaki 3044 sayılı kanun hükmünün yine bu müddet zarfında hariçten satın alacak veya dahilde yaptırılacak motörlü gemilere de teşmilini istihdaf etmektedir.

Kömürle işleyen buharlı gemiler yanında mayii mahrukatla işleyecek olan motörlü gemilerin de bulundurulmasını teşvik eden bu lâyihanın memleketimizde çıkan kömür sarfiyatını azaltması ve ayrıca memlekettten döviz çıkmasını da intaç eylemesi şayanı teemmül görülmüş ve bu hususta Hükûmetçe verilen izahatta bu kabûl motörlü gemilere ticaret filomuzun ihtiyacı bulunduğu ve bunlardan temin edilecek istifade yanında derpiş edilen mahzurların daha küçük kalacağı izah edilmiş olmakla lâyiha İktisad encümeninin hazırladığı ve Hükûmetin de mutabık bulunduğu şekil dairesinde encümenimizce de kabul edilmiştir.

Ancak iki maddeden ibaret bulunan 3044 numaralı kanunun birinci maddesi bu lâyiha ile de-

ğiştirildiği gibi ikinci maddesi de kaldırıldığı cihetle bu noktadan lâyihanın müstakil bir kanun halinde tanzimi muvafık görülerek bu yolda hazırlanan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine konulmak üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Reis	Reis V.	M. M.
Burdur	Isparta	Trabzon
<i>M. Şeref Özkan</i>	<i>Mükerrem Ünsal</i>	<i>R. Karadeniz</i>
Kâtib		
İstanbul	Balıkesir	Çorum
<i>F. Öymen</i>	<i>E. Adakan</i>	<i>E. Sabri Akgöl</i>
Diyarbakır	Gazi Anteb	Gümüşane
<i>R. Bekit</i>	<i>A. H. Ayerdem</i>	<i>D. Sakarya</i>
Kayseri	Malatya	Malatya
<i>F. Baysal</i>	<i>M. Öker</i>	<i>O. Taner</i>
Maraş	Mardin	Muş
<i>A. Tırıtöğlü</i>	<i>R. Erten</i>	<i>Çiloğlu</i>
Muş	Ordu	Seyhan
<i>Ş. Ataman</i>	<i>H. Yalman</i>	<i>N. Eldeniz</i>
Siird	Tokad	Trabzon
<i>M. Mayakon</i>	<i>S. Genca</i>	<i>Sırrı Day</i>
Yozgad		
<i>S. İçöz</i>		



## HÜKÜMETİN TEKLİFİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâiyhası

**MADDE 1 —** 3044 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan ve kuvvei sevkileri buhar makinesi, elektrik veya dahili ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasil gemilere lüzumu olan tekne ve makine aksamı ve teçhizat ile kazan, levazimat ve teçhizatı ve sair gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan temini mümkün olanlar hariç olmak, faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek ve her gemi için bir defaya mahsus olmak ve İktisad vekâletince tesbit edilecek müddet zarfında kullanılmak şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftr.

**MADDE 2 —** 3044 numaralı kanunun ikinci maddesi kaldırılmıştır.

**MADDE 3 —** Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

**MADDE 4 —** Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye, İktisad ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

15 - X - 1937

Bş. V. V. ve İk. V.	Ad. V.	M. M. V.
C. Bayar	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V.	Mal. V.
Ş. Kaya	Dr. T. B. Aras	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	S. İ. M. V.
S Arıkan	A. Çetinkaya	Dr. R. Saydam
G. İ. V.		Zr. V.
Rana Tarhan		Ş. Kesebir

## İKTİSAD ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini değiştiren kanun lâiyhası

**MADDE 1 —** 3044 numaralı kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan ve kuvvei sevkileri buhar makinesi, elektrik veya dahili ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcut gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıp değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzemesi ve teçhizatı ile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunların her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafıta temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftr.

**MADDE 2 —** 3044 numaralı kanunun ikinci maddesi kaldırılmıştır.

**MADDE 3 —** Bu kanun neşri tarihinden mu-teberdir.

**MADDE 4 —** Bu kanun hükümlerini icraya Maliye, İktisad ve Gümrük ve İnhisarlar vekilleri memurdur.

## MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

3044 numaralı kanunun bazı hükümlerini  
değiştiren kanun lâyihası

**MADDE 1** — 3044 numaralı kanunun 1 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Devlet müesseselerile Türk vatandaşları ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcut gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzeme ve teçhizatı ile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunların her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafa temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftr.

**MADDE 2** — Aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 3** — Aynen kabul edilmiştir.

**MADDE 4** — Aynen kabul edilmiştir.

## BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Hariçten satın alınan buharlı ve motörlü gemilerle memlekette yapılan mümasileri için getirilecek eşyanın gümrük resminden istisnasına dair kanun lâyihası

**MADDE 1** — Devlet müesseselerile Türkler ve Türk sermayesile müteşekkil şirketler tarafından satın alınan ve kuvvei sevkiyeleri buhar makinesi, elektrik veya dahilî ihtirak motörlü veya kombine olan alelûmum gemilerle Türkiyede bunlar tarafından yeniden veya mevcut gemilerin bazı aksamından istifade etmek suretile yapılacak veya yaptırılacak mümasili gemilere lüzumu olan veya mevcut gemilerdeki istimal kabiliyeti kalmayıb değiştirilmesi veya yedek olarak bulundurulması zarurî olan tekne malzemesi ve teçhizatı ile her nevi ana ve yardımcı makineler ve kazanlar ve bunların her türlü aksam, malzeme ve teçhizatı ve sair her nevi gemi alât ve edevatı ve demirbaş eşya ve mefruşatı, yerli mallardan matlub fennî evsafa temini mümkün olanlar hariç olmak ve faturaları İktisad vekâletince tasdik edilmek şartile 1940 malî yılı sonuna kadar gümrük resminden muaftr.

**MADDE 2** — 12 haziran 1936 tarih ve 3044 sayılı kanun kaldırılmıştır.

**MADDE 3** — İktisad encümeninin üçüncü maddesi aynen

**MADDE 4** — İktisad encümeninin dördüncü maddesi aynen